

Το Ν/Σ για την προστασία των υδάτων σε ό,τι αφορά τη Θεσσαλία

A. Γενική παρατήρηση

1. Το εν λόγω Ν/Σ λειτουργεί συμπληρωματικά προς το HVA Master Plan, το οποίο μάλιστα κάνει εκτεταμένη αναφορά στον “Όργανισμό Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας”, βρίσκονταν δε ακόμη σε “δημόσια διαβούλευση”. Είναι ασαφές εάν οι ρυθμίσεις του παρόντος Ν/Σ θα αντικαταστήσουν τις αντίστοιχες προβλέψεις του HVA Master Plan ή αν οι εν λόγω ρυθμίσεις του Ν/Σ θα εφαρμοστούν σε συνάρτηση με τις ως άνω προβλέψεις του HVA Master Plan. Σε κάθε περίπτωση η διαδικασία που ακολουθήθηκε προδίδει προχειρότητα και συνιστά παράβαση των κανόνων ορθής νομοθέτησης. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 8 της Σύμβασης Ααρχους, κατά τη διαδικασία νομοθέτησης “πρέπει να καθορίζονται επαρκή χρονοδιαγράμματα για πραγματική συμμετοχή”. Εν προκειμένω, η διάρκεια της “δημόσιας διαβούλευσης” περιορίστηκε σε οκτώ (8) ημέρες κάτι το οποίο κατά κοινή λογική δεν συνιστά “επαρκές χρονοδιάγραμμα”. Κατά συνέπεια, υπάρχει παράβαση του ως άνω άρθρου 8 της σύμβασης Ααρχους, όπως ερμηνεύτηκε από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ).

2. Η προτεινόμενη ρύθμιση των άρθρων 3 έως 8 του Ν/Σ αφορά αποκλειστικά τη σύσταση και λειτουργία του “Όργανισμού Διαχείρισης Υδάτων Θεσσαλίας Ανώνυμης Εταιρείας (Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε.). Πέραν των νομικών ζητημάτων που τίθενται σε σχέση με τη σύσταση της Ανώνυμης Εταιρείας (και στα οποία αναφερόμαστε στη συνέχεια), θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η εν λόγω σύσταση και λειτουργία του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. επιχειρείται εν κενώ. Συγκεκριμένα, δεν συνδέεται με τα υπάρχοντα ή υπό διαμόρφωση σχέδια διαχείρισης, όπως είναι το σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού [ΣΔΛΑΠ] της Θεσσαλίας (οδηγία-πλαίσιο 2000/60), το σχέδιο διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας [ΣΔΚΠ] της Θεσσαλίας (οδηγία 2007/60) ή το περιφερειακό σχέδιο προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή της Θεσσαλίας (ν. 4936/2022). Το πρόβλημα γίνεται ακόμη πιο οξύ λόγω της παραπομπής της Ελλάδας, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για παράβαση της οδηγίας-πλαίσιο 2000/60 για τα ύδατα και της οδηγίας 2007/60 για τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (αριθμός παραπομπής, INFR(2022)2191/13-3-2024).

B. Σχόλια για τις επιμέρους ρυθμίσεις του Ν/Σ

3. Οι βασικές ρυθμίσεις του Ν/Σ σχετικά με την προστασία των υδάτων στη Θεσσαλία αναφέρονται αποκλειστικά στη σύσταση του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. (άρθρο 4 του Ν/Σ). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο εικοστό του Καταστατικού της, η Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. εκπονεί το ΣΔΛΑΠ της

Θεσσαλίας (οδηγία-πλαίσιο 2000/60) και το ΣΔΚΠ της Θεσσαλίας (οδηγία 2007/60). Το ζήτημα που τίθεται είναι εάν και κατά πόσο η σύσταση του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. είναι συμβατή με τη νομοθεσία της ΕΕ για τη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας και με το περιφερειακό σχέδιο προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Για το ζήτημα αυτό επισημαίνουμε τα εξής:

4. Κατ'αρχάς, να τονιστεί ότι είναι υποχρεωτικό από τη νομοθεσία της ΕΕ να εφαρμόζονται από κοινού, η οδηγία-πλαίσιο 2000/60 για τα ύδατα, η οδηγία 2007/60 για τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (βλ., αιτιολογική σκέψη αριθ. 6 και 17 και άρθρα 7 και 9 της οδηγίας 2007/60) και το περιφερειακό σχέδιο για την κλιματική αλλαγή [ΠεΣΠΚΑ] (όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 του ν. 4936/2022 [κλιματικός νόμος] σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της οδηγίας 2007/60 που αναφέρεται ρητά στην κλιματική αλλαγή).

5. Η σύνταξη και εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων (βλ., σημείο 4) υπάγονται στη διαδικασία στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης της οδηγίας 2001/42. Στο άρθρο 5 παράγραφος 3 της ίδιας ως άνω οδηγίας προβλέπεται ότι για την περιβαλλοντική εκτίμηση των σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες που απαιτούνται από άλλη κοινοτική νομοθεσία.

6. Σύμφωνα με τα παραπάνω, επιβάλλεται να υπάρχει αμφίδρομη πληροφόρηση σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του ΣΔΛΑΠ Θεσσαλίας (άρθρο 13 της οδηγίας 2000/60), του ΣΔΚΠ (άρθρο 7 της οδηγίας 2007/60 και του ΠεΣΠΚΑ Θεσσαλίας (άρθρο 6 του ν. 4936/2022). Κατά συνέπεια, είναι ιδιαίτερης σημασίας ο καθορισμός μιας ενιαίας δημόσιας αρχής σχετικά με την εφαρμογή όλων ως άνω ρυθμίσεων.

7. Στο Ν/Σ δεν γίνεται καμία αναφορά στην οδηγία 2001/42, η εφαρμογή της οποίας είναι προϋπόθεση για τη νόμιμη εκπόνηση και έγκριση των ως άνω σχεδίων διαχείρισης. Πράγματι, το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/42 (άρθρο 2 ΚΥΑ Β 1225/2006, όπως ισχύει) προβλέπει ότι στην εκπόνηση ή την έγκριση των σχεδίων (όπως είναι τα προαναφερόμενα) προβαίνει η “αρχή σχεδιασμού” που είναι δημόσια αρχή και ως τέτοια νοείται η δημόσια διοίκηση, οι Ο.Τ.Α. και τα ΝΠΔΔ. Επιπρόσθετα, η δημόσια -όπως ορίζεται παραπάνω- “αρμόδια αρχή” συντονίζει τη διαδικασία της διαβούλευσης. Η παράλειψη οποιασδήποτε αναφοράς της οδηγίας 2001/42 στο Ν/Σ υποδηλώνει ότι στόχος είναι να μην την εφαρμόσουν καθώς, σύμφωνα με τα παραπάνω, αρμόδια αρχή για την εκπόνηση των σχεδίων είναι αποκλειστικά η δημόσια “αρχή σχεδιασμού” και όχι ο προτεινόμενος Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. Η ως άνω παράλειψη συνιστά ευθεία παραβίαση της οδηγίας 2001/42

και, κατά συνέπεια, όλα τα σχέδια διαχείρισης που πρόκειται να εκπονηθούν και να εγκριθούν θα είναι παράνομα (η νομολογία του ΔΕΕ είναι απολύτως σαφής).

8. Όπως αναφέρθηκε (βλ., σημείο 3) σύμφωνα με το άρθρο εικοστό του Καταστατικού της η Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. εκπονεί το ΣΔΛΑΠ της Θεσσαλίας (οδηγία-πλαίσιο 2000/60) και το ΣΔΚΠ της Θεσσαλίας (οδηγία 2007/60). Ωστόσο, το άρθρο 3 παράγραφος 2 της οδηγίας 2000/60 και το άρθρο 3 παράγραφος 1 της οδηγίας 2007/60 αναφέρουν ότι για την εφαρμογή των ως άνω οδηγιών απαιτείται να εξασφαλιστούν οι κατάλληλες διοικητικές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού της κατάλληλης αρμόδιας αρχής. Επομένως, η εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης πρέπει να γίνεται από δημόσια αρχή και σε καμία περίπτωση από ΝΠΙΔ όπως είναι ο προτεινόμενος Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. Αυτό προκύπτει από τη νομολογία του ΔΕΕ και από την εφαρμογή των οδηγιών από όλα τα άλλα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τα παραπάνω και λαμβανομένων υπόψη των ρυθμίσεων της οδηγίας 2001/42, όπως εκτέθηκαν, το προτεινόμενο άρθρο εικοστό του καταστατικού του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. είναι παράνομο καθόσον παραβιάζει την ως άνω νομοθεσία της ΕΕ.

9. Το άρθρο δωδέκατο του Καταστατικού του Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. (άρθρο 4 του Ν/Σ) προβλέπει ότι ο Οργανισμός μπορεί να συνάπτει συμβάσεις με αντικείμενο τη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση των πλημμυρών, όπως επίσης και τη σύνταξη μελετών στους εν λόγω τομείς. Θα πρέπει να τονιστεί ότι η ως άνω πρόβλεψη στηρίζεται στην παρ. 6 του άρθρου 12 του ν. 4412/2016. Ωστόσο, δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 12 της οδηγίας 2014/24 (άρθρο 12, παρ. 6 ν. 4412/2016) διότι ο Ο.Δ.Υ.Θ. Α.Ε. δεν καλύπτει τις προϋποθέσεις για σύναψη συμβάσεων με αναθέτουσες αρχές, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 12 παρ. 1, στοιχείο α) και γ) της οδηγίας 2014/24. Ως εκ τούτου εσφαλμένα προτείνεται ως νομική βάση το άρθρο 12 της οδηγίας 2014/24 (άρθρο 12 ν. 4412/2016).

10. Με βάση τα παραπάνω, οι συμβάσεις με αντικείμενο το νερό, είτε αφορούν έργα είτε αφορούν μελέτες πρέπει να γίνονται με αναθέτουσα αρχή την Περιφέρεια Θεσσαλίας διότι, εκτός των άλλων, είναι αυτή που καταρτίζει και εφαρμόζει το ΠεΣΠΚΑ, το οποίο είναι σε άμεση συνάφεια και συνέργεια με το ΣΔΛΑΠ και το ΣΔΚΠ (για τη συνέργεια βλ., Ανακοινώσεις ης Επιτροπής COM(2021) 82 final, 24.2.2021 και COM(2024) 91 final, 12.3.2024. Επίσης, IPCC, 5th Assessment Report, 2014).

Γ. Το μοντέλο της Ολλανδίας

Η περίπτωση της Ολλανδίας αποτελεί το κατεξοχήν αντιπροσωπευτικό παράδειγμα αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων και των κινδύνων πλημμύρας για όλη την Ευρώπη, καθώς η εν λόγω διαχείριση έχει μια ιστορία τουλάχιστον πέντε αιώνων. Όπως αναφέρεται σε επίσημο κείμενο (Water Governance: The Dutch Water Authority Model, 2017) η ως άνω διαχείριση στηρίζεται σε μια αποκεντρωμένη διοικητική δομή που απαρτίζεται από είκοσι ένα περιφερειακούς οργανισμούς που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), έχουν δηλαδή την ίδια νομική θέση με τους ΟΤΑ. Συνεπώς, λαμβάνουν αποφάσεις που είναι νομικά δεσμευτικές προς όλους, αυτές δε οι αποφάσεις αφορούν αποκλειστικά τη διαχείριση των υδάτων και των κινδύνων πλημμύρας.

Αξίζει να τονιστεί ότι η διοικητική δομή των περιφερειακών οργανισμών είναι δημοκρατική. Ειδικότερα, αποτελείται από ένα διοικητικό συμβούλιο, το οποίο απαρτίζεται από εκπροσώπους κοινωνικών και επαγγελματικών οργανώσεων της περιφέρειας των οποίων η δραστηριότητα σχετίζεται με τους στόχους του ως άνω οργανισμού (αγροτικές ενώσεις, σωματεία καταναλωτών, επιχειρήσεις κλπ), όπως επίσης από εκπροσώπους ΟΤΑ και φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών. Όλοι οι ανωτέρω εκπρόσωποι ορίζονται σύμφωνα με το καταστατικό του οργανισμού. Είναι άξιο μνείας το γεγονός ότι εκτός από τους εκπροσώπους οι οποίοι ορίζονται, τα μισά μέλη του Δ.Σ. είναι κάτοικοι της περιφέρειας που εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία από όλους τους κατοίκους της περιφέρειας.

Η αρμοδιότητα του Δ.Σ. του οργανισμού είναι η εφαρμογή των πολιτικών όπως αυτές καθορίζονται από την κυβέρνηση σύμφωνα με το νόμο για τα ύδατα και εκπονούν, σε συνεργασία με τους ΟΤΑ, τα σχέδια διαχείρισης υδάτων και κινδύνων πλημμύρας, τα οποία εγκρίνονται από την κυβέρνηση. Εκτός από το Δ.Σ. υπάρχει η εκτελεστική επιτροπή η οποία απαρτίζεται από μέλη που ορίζονται από το Δ.Σ. και από τον πρόεδρο του οργανισμού ο οποίος διορίζεται από την κυβέρνηση. Η ΕΕ έχει την ευθύνη να προτείνει στο Δ.Σ. τις αποφάσεις που πρέπει να λάβει και παρακολουθεί την εφαρμογή τους. Να σημειωθεί ότι ο ΟΟΣΑ σε έκθεσή του (2017) υπογράμμισε ότι η συγκεκριμένη δομή των περιφερειακών οργανισμών διαχείρισης των υδάτων και των κινδύνων πλημμύρας αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα που συνέτεινε αποφασιστικά στο να παραμείνει ενεργό και ασφαλές το ήμισυ σχεδόν της έκτασης της χώρας που είναι εκτεθειμένο στους κινδύνους πλημμύρας.

11. Για όλους του παραπάνω λόγους προτείνουμε την απόσυρση του Ν/Σ ώστε να γίνει ουσιαστική διαβούλευση με όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς της Περιφέρειας και με το ενδιαφερόμενο κοινό.